

ΕΚΤΑΚΤΟΣ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ
ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΕΤΕΙΩΣ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ ΤΗΣ 21ΗΣ ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1967*

ΕΙΣΗΓΗΣΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ κ. ΛΕΩΝ. Θ. ΖΕΡΒΑ

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν κ. **Λεων. Θ. Ζέρβας** ἀνελθὼν εἰς τὸ βῆμα εἶπε τὰ ἑξῆς :

Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν ἐπομένη τῷ σχετικῷ Νομοθετικῷ Διατάγματι περὶ καθιερώσεως τῆς 21ης Ἀπριλίου ὡς ἡμέρας ἐθνικῆς εορτῆς, κατὰ τὰ ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ κρατοῦντα συνεκάλεσε τὴν σημερινὴν ἰδιαίτεραν ταύτην δημοσίαν συνεδρίασιν.

Ἐπὶ τούτοις ἡ Σύγκλητος τῆς Ἀκαδημίας ἀνέθεσεν εἰς τὸν ἀκαδημαϊκὸν κ. Γεώργιον Μέγαν, ὅπως ἐκφωνήσῃ τὸν συνήθη διὰ τὴν περίστασιν λόγον. Ὅθεν παρακαλῶ τὸν κ. Μέγαν ὅπως λάβῃ τὸν λόγον.

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ Α. ΜΕΓΑ

ΣΕΛΙΔΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΚΗΝ ΠΟΡΕΙΑΝ ΤΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

Εἶναι κληρὸς τῶν μεγάλων ἐθνῶν — μεγάλων εἰς ἱστορίαν καὶ δόξαν — ν' ἀριθμοῦν πολλὰς καὶ μεγάλας ἐπετείας εἰς τὴν ἐθνικὴν των ἱστορίαν. Καὶ μοῖρα τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους εἶναι ν' ἀνανεώσῃ ἐθνικοὺς ἀγῶνας, νὰ προσθέτῃ εἰς τὰ παλαιὰ νέα τροπαια, ἰσάξια εἰς λάμπην πρὸς τὰ παλαιά, καὶ ἐν καιρῷ τῷ δέοντι ν' ἀνασυντάσσεται εἰς νέας ἐξορμήσεις ἐν τῷ ἐθνικῷ βίῳ.

Εἰς τὸ πλῆθος τῶν ἐθνικῶν μας ἐπετειῶν προσετέθη μία νέα ἐπέτειος, θεσπισθεῖσα διὰ Νόμον τοῦ Κράτους, ἡ τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967, ὅτε ὁ ἑλληνικὸς στρατὸς ἐπενέβη εἰς τὴν πορείαν τῶν πολιτικῶν πραγμάτων τῆς χώρας, μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ προφυλάξῃ αὐτὴν ἀπὸ ἐπαπειλουμένους κινδύνους.

* Ἐγένετο τὴν 3ην Μαΐου 1970.

Πρὸς τὸν εἰρημένον Νόμον συμμορφουμένη ἡ Σύγκλητος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν ἀνέθεσεν εἰς ἐμὲ νὰ εἶπω τὸν προσήκοντα τῇ ἡμέρᾳ λόγον.

Εἶναι καθήκον τῶν πνευματικῶν ἀνδρῶν νὰ παρακολουθοῦν τὴν ἱστορικὴν πορείαν τοῦ ἔθνους των καὶ νὰ διερμηνεύουν τὸ γενικὸν φρόνημα τῶν πολιτῶν.

Τὸ καθήκον αὐτὸ ἐπιτελοῦν εἰς πᾶσαν περίστασιν καὶ οἱ διακοινοῦντες εἰς τὰ Ἀνώτατα πνευματικὰ ἰδρύματα τῆς Χώρας, συντελοῦντες δι' ἐμπνευσμένων λόγων εἰς τὴν μνημοσύνην τῶν ἱστορικῶν γεγονότων παρὰ τῷ λαῷ.

Τοῦτο ἀνεγνώρισε πανηγυρικῶς ὁ ἀείμνηστος Ἀλέξανδρος Παπάγος. Παρευρεθεὶς τὴν 28ην Ὀκτωβρίου 1953 εἰς τὸν ἐορτασμὸν τῆς μεγάλης αὐτῆς ἐπετείου ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν, ὅτε τὸν πανηγυρικὸν εἶπεν ἐντολῇ τῆς Συγκλήτου ὁ ὀμιλῶν πρὸς ὑμᾶς, ἀπηύθυνε τὴν ἐπομένην πρὸς τὸν Πρύτανιν συγχαρητήρια καὶ ἐξέφρασεν εἰλικρινῆ ἱκανοποίησιν διὰ τὸν ὠραῖον ἐορτασμὸν.

«Υπῆρξα, ἔλεγεν, ἰδιαιτέρως ἐδτυχῆς, διότι μοι ἐδόθη ἡ εὐκαιρία νὰ παρευρεθῶ καὶ συμμερισθῶ τὴν ψυχικὴν καὶ πνευματικὴν ἐκείνην ἀνάτασιν, ἣτις ἀπετέλεσε τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν τοῦ πανηγυρισμοῦ τούτου ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν καὶ ἡ ὁποία ἀπέδειξε διὰ μίαν εἰσέτι φορᾶν, ὅτι ἡ ἱστορικὴ πορεία τοῦ ἔθνους παρακολουθεῖται ἐκ τοῦ σύγγενος ὑπὸ τοῦ πνευματικοῦ κόσμου τῆς Ἑλλάδος, μεταξὺ τῶν ἐκπροσώπων τοῦ ὁποίου αὕτη εὐρίσκει τοὺς ἀξιόους ἐρμηνευτὰς καὶ ὑμνωδοὺς τῆς».

Εἶναι τῷ ὄντι οἱ ἐκπρόσωποι τοῦ πνευματικοῦ κόσμου τῆς Ἑλλάδος οἱ στοχαστικοὶ ἐρμηνευταὶ τῶν ἱστορικῶν γεγονότων καὶ ἐμπνευσμένοι ὑμνηταὶ τῆς πολεμικῆς ἀρετῆς καὶ εὐψυχίας τῶν Ἑλλήνων, τόσον τῶν ἀρχαίων καὶ τῶν βυζαντινῶν, ὅσον καὶ τῶν νέων Ἑλλήνων.

Διὰ νὰ περιορισθῶ εἰς μίαν σελίδα τῆς προσφάτου ἱστορίας, ἐπολεμοῦσεν ἡ Ἑλλὰς τὴν 6ην Ἀπριλίου 1941 πόλεμον διμέτωπον ἢ, διὰ νὰ εἶπωμεν ἀκριβέστερον, ἓνα πόλεμον κατὰ μέτωπον καὶ ἄλλον πόλεμον ἐπὶ τῶν νώτων.

Οἱ μαχηταὶ τοῦ Ἀλβανικοῦ μετώπου κάθε βράχον, κάθε θέσιν πὸν κατελάμβανον εἰς τὰ βουνὰ τῆς Βορ. Ἠπείρου τὴν μετέβαλλον εἰς ὄχυρόν καὶ τὴν ὑπερήσπιζον μὲ τὴν λόγχην, πὸν τόσον ἀπήρσεν εἰς τοὺς Ἰταλοὺς στρατιώτας ὡς «βάρβαρον ὄπλον». Οἱ φρουροὶ ἐξ ἄλλου, τοὺς ὁποίους ἔταξεν ἡ Πατρις εἰς τὰς ἀπὸ βορρᾶ εἰσόδους τῆς χώρας, εἶχον νὰ ἐκτελέσουν εἰδικὴν ἀποστολήν: νὰ μὴ ἐπιτρέψουν εἰς τὸν ἐχθρόν, οἰοσδήποτε κι ἂν ἦτο οὗτος, νὰ περάσῃ. Καὶ μολονότι δὲν ἐπρόκειτο περὶ συνεχοῦς ὠχυρωμένης γραμμῆς καὶ καταχρηστικῶς μόνον αἱ γερμανικαὶ ἀνακρινώσεις ἐχαρακτήριζον τὴν σειρὰν τῶν ἀνασταλτικῶν μόνον ὄχυρῶν τοῦ Μακεδονικοῦ μετώπου ὡς ἐξ ἴσου σημαντικὴν περίπου μὲ τὴν γραμμὴν

Μαζινώ, ὡς «ὠχυρωμένον τεῖχος, τὸ ὁποῖον διὰ πολυετοῦς ἐργασίας ἐκτίσθη μέσα εἰς τὸν βράχον», ὅμως ὅλα τὰ νεώτατα πολεμικὰ μέσα καὶ αἱ ἐπίμονοι προσπάθειαι, ποὺ κατέβαλεν ὁ ἐχθρὸς, δὲν ἴσχυσαν νὰ διανοίξουν τὰς διόδους τοῦ Κλειδίου, τῆς Βροντοῦς καὶ τοῦ Καλαποτιοῦ καὶ μόνον ἐκ τῶν νώτων, ὡς ἐκ τῶν νώτων ἐπεχειρήθη ἡ ἄδικος ἐπίθεσις τῆς χιτλερικῆς Γερμανίας κατὰ τῆς μαχομένης Ἑλλάδος, μόνον ἐκ τῶν νώτων ἠδυνήθησαν οἱ Γερμανοὶ νὰ γίνουν κύριοι τῶν ὀχυρῶν τοῦ Μακεδονικοῦ μετώπου.

Τὸ ἀτρόμητον φρόνημα τῆς φρουρᾶς, τὸ σύστημα τῆς ἐλληνικῆς ὀχυρώσεως καὶ ἀμύνης, ἡ εὐφυχία καὶ αὐτοθυσία τῶν μαχητῶν κατέστησαν τὰ ὀχυρὰ τοῦ μετώπου τούτου περίφημα εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν πολέμων. Καὶ αὐτὰ προσέθεσαν ἕνα ἀκόμη κλάδον δάφνης εἰς τὸ μέτωπον τῆς ἡρωικῆς Ἑλλάδος, καὶ αὐτὰ ἐδημιούργησαν ἕνα ἀκόμη τίτλον τιμῆς εἰς τὴν σύγχρονον ἱστορίαν τῆς αἰωνίας Ἑλλάδος.

Ὅλγα τῇ ἀληθείᾳ ἔθνη ἔχουν τόσον μακραῖονα καὶ ἐπιβλητικὴν ἱστορίαν, ἀλλὰ καὶ ὀλίγα γενεαὶ ἀνθρώπων ἠμποροῦν νὰ προβάλλουν τὸ παρὸν εἰς σύγκρισιν πρὸς τὸ παρελθόν, ὅπως ἡ σημερινὴ γενεὰ τῶν Ἑλλήνων, ὅταν μάλιστα τὸ παρελθὸν αὐτὸ εἶναι τόσον ἐκθαμβωτικόν, ὅσον εἶναι τὸ ἐλληνικὸν παρελθόν.

Εἶναι βέβαια μέγα καὶ ἀνεκτίμητον προσὸν ἡ πατραγαθία. Κάθε καύχησις διὰ τοὺς ἐνδόξους προγόνους εἶναι πλήρως δικαιολογημένη. Ἄλλ' ἡ εὐγένεια μόνη δὲν σώζει οὔτε τὰ ἄτομα οὔτε τὰ ἔθνη. Ὁ κληρονόμος προγονικῆς εὐκλείας ὀφείλει ν' ἀποδεικνύεται ἀντάξιός αὐτῆς. Ἄλλως κινδυνεύει ν' ἀτιμασθῆ, νὰ ἐξουθενωθῆ. Ἡ μοῖρα θέτει συχνὰ εἰς δοκιμασίαν τοὺς ἐπιγόνους. Συχνὰ θέτει αὐτοὺς πρὸ ἀπηνόου διλήμματος περὶ τοῦ πρακτέου. Πρὸ τοιούτου διλήμματος ἐτέθησαν καὶ πρὸ 30 ἐτῶν οἱ Ἕλληνες, τὴν 28ην Ὀκτωβρίου 1940 καὶ τὴν 6ην Ἀπριλίου 1941.

Τί θὰ ἔκαμναν τώρα οἱ Ἕλληνες, ποὺ δύο Γολιάθ, ὁ ἕνας μετὰ τὸν ἄλλον, ὁ ἕνας ἰσχυρότερος τοῦ ἄλλου, ἀπειλοῦν τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος των; Θὰ ἐνεθυμοῦντο καὶ τώρα τὸν Μαραθῶνα καὶ τὰς Θερμοπύλας, τὴν Πύδναν καὶ τὸ Βυζάντιον, τὸ Δραγατσάνι καὶ τὸ Μεσολόγγι; Θὰ προήσπιζον τὴν ἐλευθερίαν καὶ μέσα εἰς τὴν δίνην ἐνὸς παγκοσμίου πολέμου, καὶ καθ' ὃν χρόνον ἔβλεπον ἄλλα κράτη, καὶ πολὺ μεγαλύτερα τῆς Ἑλλάδος, νὰ συντρίβωνται τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο ἢ νὰ ὑποτάσσωνται ἀμαχητὶ πρὸ τῆς ὑπερόγκου δυνάμεως τοῦ ἐχθροῦ; Ἡ θὰ ἐπαρδειγματίζοντο ἐκ τῶν παθημάτων τῶν ἄλλων καὶ θὰ προσεχώρουν καὶ αὐτοὶ μὲ τὰς σημαίας συνεπτυγμένας εἰς τὰς τάξεις τῶν ἐχθρῶν τῆς ἐλευθερίας; Αὐτὸ διηρωτάτο ὅλος ὁ κόσμος, ἴσως καὶ αὐτοὶ οἱ ἐχθροί. Ἄλλ' οἱ Ἕλληνες δὲν ἐδίστασαν οὐδ' ἐπὶ στιγμῆν. Ἦκουσαν τὴν ἐπιταγὴν τῆς ἱστορίας τῆς ἐλληνικῆς, καὶ

τὴν θέλησιν καὶ τὴν ἀπόφασίν των τίποτε δὲν ἐκφράζει τελειότερον ἀπὸ τὸ διάγγελμα, τὸ ὁποῖον ὁ ἀείμνηστος Βασιλεὺς Γεώργιος ὁ Β' ἀπηύθυνεν εἰς τὴν κρισιωτέραν ὥραν, τὴν 6ην ᾽Απριλίου 1941, πρὸς τὸν ἑλληνικὸν λαόν :

«Ἕλληνες, ἔλεγεν, ὅλοι μαζί, ἄνδρες, γυναῖκες, παιδιά, ὑψώσατε τὸ ἀνίστημά σας, σφίξατε τοὺς γρόνθους σας καὶ σταθῆτε εἰς τὸ πλευρόν μου προασπισταὶ τῆς Ἑλληνικῆς Πατρίδος, τῆς χθесινῆς, τῆς σημερινῆς καὶ τῆς αὐριανῆς, ἀντάξιοι τῶν προγόνων σας, παραδείγματα εἰς τοὺς ἐπιγόνους σας, πρόμαχοι τῆς Ἐλευθερίας, τῆς βγαλμένης ἀπὸ τὰ κόκκαλα τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερά. Ἐμπρός, τέκνα τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὸν ὑπὲρ πάντων ἀγῶνα».

Οἱ λόγοι αὐτοὶ τοῦ φιλοπάτριδος Βασιλέως ἀπηχοῦν τὴν φωνὴν τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως τῆς Ἑλλήνων· εἶναι ἡ ἔκφρασις τῆς πίστεώς των εἰς τὴν ἐνότητα καὶ αἰωνιότητα τοῦ ἔθνους των· εἶναι ἡ συναίσθησις τοῦ καθήκοντος πρὸς τὴν αἰωνία Ἑλλάδα ὑποβάλλει εἰς κάθε γενεάν των τέκνων της ἀπ' ἐνὸς μὲν πρὸς ἐκείνους πρὸς ἐδημιούργησαν τὴν δόξαν της τὴν παλαιάν, ἀπ' ἐτέρου δὲ πρὸς ἐκείνους πρὸς ἔρχονται κατόπιν της νὰ τὴν συνεχίσουν.

Σελίδες ἀφθάστου ἡρωισμοῦ ἐγράφησαν κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ ᾽Απριλίου ἐκεῖνου. Ἀνοίγω τὴν σελίδα τῆς ἀμύνης ἐνὸς ὄχρου, τοῦ Περιθωρίου.

Οἱ Γερμανοὶ τὴν νύκτα τῆς 8ης ᾽Απριλίου εἶχον πραγματοποιήσει σοβαρὰν διείσδυσιν εἰς τὴν στενωπὸν Κάτω Βροντοῦς, ὅπου κατέλαβον τὸ ὑψωμα Ἅγιος Κωνσταντῖνος. Ἀπὸ τὸ ὑψωμα αὐτὸ τὸ πρωὶ τῆς ἐπομένης προσέβαλον ἀπὸ τῶν νότιων τὸν σταθμὸν διοικήσεως τοῦ συγκροτήματος ἀμύνης. Ὁ διοικητὴς τοῦ συγκροτήματος, συνταγματάρχης Γεώργιος Σαλβάνος, συγκεντρώσας ὅ,τι ἦτο δυνατὸν ἐκ μικρᾶς τιμῆς ἐφεδρείας καὶ ἐκ τῶν ὑπηρεσιῶν του τοὺς μαχίμους, κατώρθωσεν, ἀγωνισθεὶς σκληρῶς, ἀρχικῶς μὲν ν' ἀπομονώσει τὴν ἐχθρικήν δύναμιν, συγκεκριμένην ἐκ 250 ἀνδρῶν, ἀργότερα δὲ νὰ θραύσῃ τὴν ἀντίστασίν της. Τὰς ἀπογευματινὰς ὥρας οἱ Γερμανοὶ ὑψωσαν λευκὴν σημαίαν. Ὁ ὑπασπιστὴς τοῦ διοικητοῦ, λοχαγὸς Χαζηϊωάννου, ἀνελθὼν ἐπὶ τοῦ ὑψώματος ἐζήτησε τὴν κατάθεσιν τῶν ὄπλων καὶ τὴν παράδοσιν αὐτῶν. Αἰτησις τοῦ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Γερμανῶν νὰ παραδοθῶσι μετὰ τοῦ ὀπλισμοῦ των ἔγινεν ἀποδεκτὴ ὑπὸ τοῦ Διοικητοῦ τοῦ συγκροτήματος, συνταγματάρχου Γεωργίου Σαλβάνου, ὅστις ἐπέτρεψε ν' ἀποσυνθῶσι μετὰ τῶν ὄπλων των πρὸς Κάτω Βροντοῦν.

Τοιαῦται ἀντεπιθέσεις καὶ μάχαι ἐκ τοῦ συστάδην πρὸς τοὺς ἐπιτιθεμένους Γερμανοὺς, πρὸς δεικνύναι ὅχι μόνον τὴν ἀνδρείαν, ἀλλὰ καὶ τὴν γενναιοφυσίαν τῶν Ἑλλήνων μαχητῶν, διεξήγοντο εἰς τὰ ὑψώματα τὰ περὶ τῶν ὄχρῶν ἐπὶ 4 ἡμέρας. Καὶ θὰ ἐξηκολούθουν οἱ ὑπερασπισταὶ τοῦ μετώπου καὶ τὴν πέμπτην καὶ τὴν ἕκτην καὶ ὅσας ἀκόμη ἡμέρας θὰ ἀπαιτοῦσεν ἡ τιμὴ τῶν ἑλληνικῶν ὄπλων

τὸν ἥρωϊκόν, τὸν ἀπεγνωσμένον ἀγῶνά των, ἂν μὴ ἡ διάσπασις τοῦ γιουγκοσλαβικοῦ μετώπου εἰς τὸν τομέα τῆς Στρωμνίτης καὶ τῆς Δοϊράνης δὲν ἔφερεν ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τοῦ πολέμου τὰ ἄρματα τῶν Γερμανῶν εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Ἄξιοῦ, εἰς μικρὰν ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης ἀπόστασιν.

Κατόπιν τούτου εἶναι εὐνόητος ἡ κατάπληξις καὶ ἡ ὀδύνη, τὴν ὁποίαν ἤσθάνθησαν οἱ διοικηταὶ τῶν ὀχυρῶν, ὅταν τὸ βροχερὸν ἐκεῖνο ἀπόγευμα ἐλάμβανον παρὰ τῶν προϋσταμένων των τὴν διαταγὴν τῆς συμπτύξεώς των. Ἡ διαταγὴ ἐξετελέσθη. Ἡ φάλαγξ τῶν γενναίων ὤδενσεν ἐν πλήρει τάξει πρὸς τὸν ὀρισθέντα χῶρον τῆς συγκεντρώσεώς των. «Τόσον ὑπερήφανος καὶ ἀρρενωπὴ ἦτο ἡ παράστασις τῶν ἀνδρῶν τῆς φάλαγγος, ὥστε κατὰ τὴν διέλευσίν της ἐκ τῆς πόλεως Σερρῶν, ἔκαμιν ἄνδρας καὶ γυναῖκας νὰ κλαίωσι». «Ὅταν τὴν 10ην Ἀπριλίου», γράφει εἰς τὴν ἐκθεσίν του ὁ ἀειμνηστὸς Σαλβάνος, «μετέβην εἰς τὴν οὐρὰν τῆς φάλαγγος καὶ ἐκεῖ ἀπηύθυνα συγχαρητήρια εἰς τοὺς ἀνδρας τοῦ ὀχυροῦ Μαλιάγκα διὰ τὴν ὑπέροχον διαγωγὴν των, ὁ διοικητὴς τοῦ ὀχυροῦ λοχαγὸς Θεοδωρόπουλος καὶ οἱ ἄνδρες του, συγκεκινημένοι, μοῦ ἔλεγον: «Κύριε Διοικητά, γιατί μᾶς ἔφερες ἐδῶ καὶ δὲν μᾶς ἄφησες νὰ πεθάνουμε εἰς τὰς θέσεις μας τιμημένοι;» καὶ συνεχίζει: «Ὅτε ἡ ἔλλειψις τροφῆς, οὔτε ἡ ἀϋπνία καὶ ὁ κάματος τῶν συνεχῶν μετακινήσεων, οὔτε ὁ συνεχῆς ἀγὼν ἴσχυσαν νὰ κλονίσωσι τὸ ἠθικὸν τῶν ὑπερόχων αὐτῶν στρατιωτῶν». Περὶ τοῦ ἠθικοῦ τούτων λέγει καὶ ἡ ἐκθεσις τοῦ διοικητοῦ τῆς Ὁμάδος Μεραρχιῶν, στρατηγοῦ Δέδε: «Εἶχον πίστιν εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ ἀπόφασιν νὰ θυσιασθῶσιν εἰς αὐτὸν χάριν τῆς Πατρίδος».

Κατόπιν τοιούτων ἀγώνων καὶ ἐκ τῆς συνδρομῆς τοιούτων περιστάσεων τὰ ὀχυρὰ τοῦ Μακεδονικοῦ καὶ Θρακικοῦ μετώπου εὐρέθησαν ἠναγκασμένα νὰ ὑποστείλουν τὰς σημαίας, τὰς ὁποίας ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας ἐκράτησαν ἀναπεπταμένας εἰς τὴν αὔραν τοῦ Ὁρβήλου καὶ τῆς Ροδόπης.

Τὸ καθῆκον πρὸς τὴν αἰωνίαν Ἑλλάδα ἐπετέλεσε μὲ πίστιν καὶ αὐταπάρησιν καὶ ἡ σημερινὴ γενεά. Οἱ Ἕλληρες τοῦ 1940 καὶ 1941 ἐγένοντο ἀντάξιοι τῶν προγόνων των καὶ τὸ παράδειγμα εἰς τοὺς ἐπιγόνους. Ἠκολούθησαν πιστῶς τὸ παράδειγμα τοῦ Λεωνίδου, τοῦ Κωνσταντίνου Παλαιολόγου, τοῦ Παπαφλέσσα. Ἔθεσαν, ὡς ἐκεῖνοι, ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἐν τῷ κόσμῳ τὴν τιμὴν προήσπισαν τὴν ἑλληνικὴν Πατρίδα καὶ ἐγένοντο παράδειγμα εἰς τοὺς ἐπιγιγνομένους.

Ποία καύχησις μεγαλυτέρα ταύτης, ὅτι οἱ ἀπόγονοί μας θ' ἀναφέρονται εἰς ἡμᾶς ὡς εἰς προγόνους; Ποία ὑπερηφάνεια δικαιότερα ταύτης, ὅτι οἱ δημιουργοὶ τῆς νεωτέρας δόξης τῆς Ἑλλάδος εἶναι σύγχρονοί μας; Τοὺς ἔχομεν ἐν μέσῳ ἡμῶν, τοὺς βλέπομεν καθ' ἡμέραν ἀναστρεφομένους μεθ' ἡμῶν, φέροντας ἐπὶ τοῦ στήθους τὰ διάσημα τῆς ἀνδρείας των. Εἶναι ἐκ τῆς αὐτῆς οὐσίας μὲ τοὺς πεσόν-

τας κατεσκευασμένοι· διαφέρουν μόνον ὅτι ἡ Τύχη ἐφείσθη τῆς ζωῆς των· δὲν τὴν ἐχρειάσθη, ἂν καὶ τῆς προσεφέρθη· ἐχρειάσθη μόνον τὴν ἀνδρείαν των.

Τὴν ἀνδρείαν των ἡ Ἑλληνικὴ Πατρις ἐχρειάσθη καὶ ὀλίγα ἔτη κατόπιν, ὅταν ξενοκίνητοι Ἑλληνες, συμμαχοῦντες ἀσυνειδήτως μὲ τοὺς ἐχθρούς, ἔστρεψαν τὰ ὄπλα ἐναντίον τῆς ἰδίας των πατρίδος, καθημαγμένης ἐκ τοῦ ἀνίσου ἀγῶνος κατὰ δύο αὐτοκρατοριῶν. Ἦτο αὐτὸς ἀγὼν θανάσιμος. Ἡ ὑπαιθρος εἶχεν ἐρημωθῆ, αἱ πόλεις ἐπολιορκοῦντο κατὰ τὰς νύκτας καὶ διηρπάζοντο, παιδιά κατὰ χιλιάδας εἶχαν ἀποσπασθῆ ἀπὸ τὰς ἀγκάλας τῶν μητέρων των, οἱ πληθυσμοὶ τῶν ἀκριτικῶν περιφερειῶν εἶχον ἀπαχθῆ μακρὰν τῆς Ἑλλάδος εἰς τὰς χώρας τοῦ παραπετάσματος. Ἀπὸ τὸν κίνδυνον τῆς ὑποδουλώσεως εἰς τὸν κομμουνισμὸν ἔσωσε καὶ τότε τὴν Ἑλλάδα ὁ ἑλληνικὸς στρατός, ὁ στρατεύμενος λαός, ὁδηγούμενος ἀπὸ τὰ πατριωτικὰ στελέχη τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ. Μὲ τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς θυσίας τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ εἰς τὰ βουνὰ τοῦ Γράμμον καὶ τοῦ Βίτσι οἱ συμμορῖται τοῦ Μάρκου ἀπεκρούσθησαν πέραν τῶν συνόρων, ἡ ἑλληνικὴ ἐλευθερία καὶ ἀνεξαρτησία ἐσώθη καὶ ὁ τόπος ἀνέπνευσε ἀπὸ δεινὸν ἐφιάλτην.

Ἄλλ' οἱ κακοὶ Ἑλληνες δὲν συνετίσθησαν· ἐξηκολούθησαν καὶ ἐξακολουθοῦν νὰ μὴ ἀντιλαμβάνονται τὰ σφάλματα τῆς πολιτικῆς των καὶ εἶναι ἔτοιμοι, καὶ τὴν Μακεδονίαν νὰ θέσουν ὑπὸ καθεστὼς αὐτονομίας, ὑπηρετοῦντες τὸ ὑποβλόν σχέδιον, μὲ τὸ ὁποῖον οἱ Βούλγαροι ἐντὸς 7 καὶ μόνον ἔτων κατεβρόχθισαν τὴν ἄτυχην Ἀνατολικὴν Ρωμυλίαν.

Ἄλλὰ πόσοι ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τῆς γενεᾶς μας ἔχουν γνῶσιν σαφεῆ τῆς ἱστορίας καὶ τῆς σημασίας τοῦ ὅρου ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΡΩΜΥΛΙΑ; Εἶναι ὁ ὅρος ποὺ ἐδόθη ἀπὸ τὸ Συνέδριον τοῦ Βερολίνου τὸ 1878 εἰς τὸ τμήμα ἐκεῖνο τῆς Θράκης, ποὺ ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ Αἴμου μέχρι τῆς Ροδόπης, τὴν Βόρειον Θράκην, ὅπου οἱ Ἑλληνες δὲν ἦσαν μόνον οἱ παλαιότατοι κάτοικοι τῆς χώρας, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἴσου πολυπληθεῖς μὲ τοὺς Βουλγάρους καὶ Τούρκους, ἀριθμούμενοι εἰς 250.000 ψυχῶν, καί, τὸ σπουδαιότερον, αὐτοὶ κατεῖχαν τὰ πρωτεῖα εἰς τὴν ἀγοράν, τὴν παιδείαν, τὴν κοινωνίαν, τὸν πολιτισμὸν.

Τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἀξίαν τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου τῆς Βορείου Θράκης ἀγαναγρίζον τὸ Συνέδριον τοῦ Βερολίνου ἠρνήθη νὰ παραχωρήσῃ τὴν χώραν αὐτὴν εἰς τὴν ἰδρυομένην τότε βουλγαρικὴν ἡγεμονίαν καὶ ἀνεκήρυξεν αὐτὴν αὐτόνομον ἐπαρχίαν, εἰς τὴν ὁποίαν τὰ τρία σύνοικα ἔθνη, Ἑλληνες, Τούρκοι καὶ Βούλγαροι θὰ μετεῖχον μὲ ἀπολύτως ἴσα δικαιώματα εἰς τὴν διοίκησιν.

Ἄλλ' ὁ βίος τῆς αὐτονομίου Πολιτείας ὑπῆρξε βραχὺς καὶ ἐξόχως δραματικός. Δεκαῆξ μῆνες ρωσικῆς κατοχῆς καὶ κατηγήσεως ἔφθασαν διὰ νὰ διεγείρουν τὴν ὄρεξιν καὶ βουλιμίαν τῶν Βουλγάρων, οἱ ὁποῖοι ἕως τότε ἐκοιμῶντο ὑπνον

βαθύν. Τὸ παλαιὸν φυλετικὸν των μῖσος, μῖσος ἄσπονδον κατὰ παντὸς ἐλληνικοῦ, ἀφυπνίσθη ὡς ἐκ συνθήματος. Πρὸ πάντων ὁ Ἕλληνας διδάσκαλος, ὁ Ἕλληνας ἱερεὺς, ὁ Ἕλληνας προύχων ὑπῆρξεν ὁ στόχος τῆς βουλγαρικῆς ἰταμότητος. Βάνανσοι ἐπιθέσεις κατὰ τῆς ζωῆς, τιμῆς καὶ περιουσίας τῶν Ἑλλήνων, φόνοι, φυλακίσεις καὶ κακοποιήσεις, ἀρπαγαὶ καὶ λεηλασίαι ἕνα εἶχον σκοπὸν, νὰ τρομοκρατήσουν τὸν ἐλληνικὸν πληθυσμὸν καὶ νὰ τὸν ἐξαναγκάσουν ν' ἀπαρνηθῇ τὴν καταγωγὴν του καὶ παύσῃ νὰ ὀμιλῇ τὴν ἐθνικὴν του γλῶσσαν.

Ἄλλ' ὁ Ἑλληνισμὸς, ποὺ εἶχε βαθεῖας τὰς ρίζας εἰς τὸ πάτριον ἔδαφος, ἦτο ἐκεῖ ὠργανωμένος θαυμασίως εἰς Κοινότητα καὶ ἔχων ὡς βάσεις καὶ θεμέλια τοῦ ἐθνισμοῦ του τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Σχολεῖον ἐπάλαιε καὶ ἀνθίστατο μὲ εὐψυχίαν εἰς τὰς δολίας καὶ λυσσαλέας ἐπιθέσεις τῶν ἐχθρῶν του. Οἱ ἀγῶνες ποὺ διεξήγαγον αἱ Ἑλληνικαὶ Κοινότητες τῆς Ἀνατ. Ρωμυλίας, ἔχουσαι ἐπὶ κεφαλῆς τοὺς Ἑλληνας Μητροπολίτας πρὸς τὰς βουλγαρικὰς μυστικὰς Ὄργανώσεις καὶ ἀργότερα πρὸς αὐτὸ τὸ Βουλγαρικὸν Κράτος, εἶναι ἀγῶνες τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἡμερώσεως κατὰ τῆς ὠργανωμένης βίας· εἶναι ἀπὸ τοὺς σθεναρωτέρον ἀγῶνας τῆς ἐθνικῆς μας ἱστορίας, ἀγῶνες ἐφάμιλλοι εἰς εὐψυχίαν καὶ καρτερίαν πρὸς αὐτὸν τὸν Μακεδονικὸν ἀγῶνα.

Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἰστορηθοῦν εἰς ὀλίγας γραμμὰς τὰ δραματικὰ γεγονότα ποὺ κατέληξαν εἰς τὴν κατάλυσιν τῆς Ἀυτονόμου Πολιτείας. Ἐγείρεται μόνον τὸ ἐρώτημα: Καὶ ἡ Ἑλλάς, ἡ ἐπίσημος Ἑλλάς τί ἐπραξε; Πῶς ἀντέδρασεν εἰς τὴν βουλγαρικὴν βίαν;

Ὅταν ἡ Βουλγαρία, μνηκτερίζουσα καὶ δίκαια ἐθνοτήτων καὶ διεθνεῖς ἀποφάσεις καὶ θεσμούς, προέβαιεν εἰς τὸ πραξικόπημα τοῦ 1885, ὅτε αὕτη θρασυνομένη ἐκ τῆς ἀντιζηλίας τῶν ἰσχυρῶν ἔσχιζεν ἀπροκαλύπτως τὸν Ὄργανικὸν χάρτην τῆς Ρωμυλίας καὶ προσήρτα στρατιωτικῶς εἰς τὴν ἡγεμονίαν της τὴν ὠραίαν καὶ πλουσίαν θρακικὴν ἐπαρχίαν, ἡ Ἑλλάς, ἡ ἐπίσημος Ἑλλάς ἐδοκίμαζε πόνον καὶ ἀπογοήτευσιν, μὴ δυναμένη ὡς ἐκ τῆς ἀποστάσεως νὰ ἐπέμβῃ καὶ προασπίσῃ τὰ δίκαια τῶν τέκνων της, τὰ ὁποῖα εἶχον μὲν ἐπὶ τοῦ χάρτου κατοχυρώσει οἱ ἰσχυροὶ τῆς γῆς, ἀλλὰ μόνον αὐτή, ἡ φυσικὴ των προστάτις ἦτο κεκλημένη νὰ ὑπερασπίσῃ καὶ ἐπιβάλῃ. Τί δὲν θὰ ἔκαμε τότε ἡ Ἑλλάς, ἂν δὲν ἦτο μακρὰν, ἂν χιλιάδες λεῦγα δὲν τὴν ἐχώριζον ἀπὸ τὴν Βουλγαρίαν! Τί δὲν θὰ ἔκαμεν, ἂν εἶχε κοινὰ σύνορα μὲ τὴν Βουλγαρίαν!

Καὶ παρῆσθη τότε ὁ κόσμος μάρτυς τοῦ ἐξῆς παραδόξου: Ἡ μὲν Σερβία, ἡ ὁποία δὲν εἶχε κανένα Σέρβον κάτοικον ἐν τῇ Ἀνατολ. Ρωμυλίᾳ, ἡ ὁποία δὲν ἔβλεπε κανὲν ἐθνικὸν ἢ ἱστορικὸν της δίκαιον καταπατούμενον ἢ κινδυνεῦον ἐκ τῆς προσαρτήσεως τῆς Βορ. Θράκης ὑπὸ τῆς Βουλγαρίας, αὐτὴ ἔλαβε τὰ ὄπλα ἀπλῶς

διὰ τὰ παρεμποδίσει τὴν ἀπότομον αὐξήσιν τῆς γείτονός της. Ἡ δὲ Ἑλλάς, τὸ Κράτος, τὸ ὁποῖον κατ' ἐξοχὴν ἐνδιεφέρετο διὰ τὸν σεβασμὸν τοῦ καθεστῶτος τῆς Ἀνατ. Ρωμυλίας, παρίστατο εἰς ὄλον αὐτὸν τὸν ἀγῶνα μακρινὸς θεατής, μὲ ἐπιστρατευμένας μὲν τὰς δυνάμεις της, ἀλλ' ἀδυνατοῦσα, ὡς ἐκ τῆς ἀποστάσεως, τὰ συμπράξει κἂν μὲ τὸν σερβικὸν στρατὸν καὶ ὑπερασπίσει τὰ ἐλληνικὰ δίκαια κατὰ τῆς βουλγαρικῆς παρασπονδίας. Καὶ τὴν στάσιν αὐτὴν ἐδέησε τὰ τηρήσει ἡ Ἑλλάς καὶ μετὰ 20 ἔτη, ὅτε ἠρπάζοντο αἱ ἐλληνικαὶ ἐκκλησίαι καὶ τὰ σχολεῖα καὶ ἐπυρπολεῖτο ἡ Ἀγγλία καὶ ἐξεδιώκοντο οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ διδάσκαλοι τῶν Ἑλληνικῶν κοινοτήτων τῆς Ρωμυλίας.

Ἄλλ' ὅτε τὰ κοινὰ σύνορα, πὸν ἠϋχετο πρὸς τὴν Βουλγαρίαν ἡ Ἑλλάς, ἀποκατεστάθησαν, ὅτε ἔλειπεν ἀπὸ τὸ μέσον ἡ Τουρκία πὸν παρενεβάλλετο μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς Βουλγαρίας, τότε εἰς τὰ 1913, ἠδυνήθη ἡ Ἑλλάς τὰ διασταυρώσει τὸ ξίφος πρὸς τὸν παλαιὸν της ἐχθρὸν καὶ διὰ τῶν ὄπλων τὰ ταπεινώσει τὴν βουλγαρικὴν ἀλαζονείαν.

Δικαίωσιν ὅμως διὰ τὰ παλαιὰ ἐκεῖνα ἀνομήματα δὲν ἔλαβε καὶ τότε ἡ Ἑλλάς παρὰ τῆς Βουλγαρίας.

Αἱ μυριάδες τῶν Ἑλλήνων τῆς Ἀνατολ. Ρωμυλίας εὐρέθησαν ἠγαγκασμένοι τὰ ἐγκαταλείφουν τὰ ἱερὰ καὶ τοὺς τάφους τῶν πατέρων των, τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία, ὅπου ὄρθια ἀκόμη στέκονται τὰ σπίτια, ὅπου οἱ ἴδιοι ἐγεννήθησαν, καὶ ἄλλοι μὲν μετηνάστευσαν εἰς τὴν ἐλευθέραν πατρίδα, ἄλλοι δὲ διεσκοπίσθησαν εἰς τὰ τέσσαρα σημεῖα τοῦ ὁρίζοντος, διὰ τὰ διασώσουν τὸν ἐθνισμόν των. Ὅσοι ἔμειναν — καὶ ἔμειναν πολλοὶ — χωρὶς σχολεῖα ἐλληνικά, χωρὶς ἐκκλησίας καὶ Ἑλληνας ἱερεῖς, εἶδαν μὲ πόρον ψυχῆς τὰ παιδιὰ των μέσα εἰς τὸ καθεστὼς αὐτὸ τῆς βίας τὰ ἐκβουλγαρίζονται, τὰ χάνουν τὸν ἐθνισμόν των.

Τὴν τύχην αὐτῶν τῶν Ἑλλήνων, τὴν ἱστορίαν τῆς Ἀνατολ. Ρωμυλίας, δὲν τὴν γνωρίζουν, δὲν θέλουν τὰ τὴν μάθουν οἱ Ἕλληνες διεθνισταί. Οὔτε συγκινοῦνται διὰ τὴν ἀπώλειαν τῶν παναρχαίων ἐλληνικῶν ἐστιῶν τῆς Ἀνατολ. Θράκης, τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τοῦ Πόντου, τῆς ἀτυχοῦς Βορείου Ἠπείρου. Δὲν θέλουν ν' ἀναγνωρίσουν τοὺς ἐθνικοὺς κινδύνους, πὸν ἡ πολιτικὴ των συνεπάγεται κατὰ τῆς ἀσφαλείας καὶ τῆς ἀκεραιότητος τῆς Πατρίδος των, δὲν κατανοοῦν ποῖον ἀναφαίρετον ἀγαθὸν διὰ τὴν ζωὴν καὶ τὴν ὑπαρξιν τοῦ ἔθνους των ἀποτελεῖ ἡ κοινωνικὴ ἐλευθερία, ἡ ἀληθινὴ Δημοκρατία.

Διὰ τὴν ὑπεράσπισιν τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς Δημοκρατίας οἱ ἔφηβοι τῶν Ἀθηνῶν ἔδιδαν τὸν ἱερὸν ὄρκον, ὅταν παρελάμβανον ἀπὸ τὸν ἄρχοντα τὸ δόρυ καὶ τὴν ἀσπίδα. Διὰ τὰ ἰδανικὰ αὐτὰ καὶ οἱ νεώτεροι Ἕλληνες κορύβουν θησαυροὺς ἀνδρείας μέσα εἰς τὰ στήθη των. Αἱ ἀπειλαὶ τῶν ἐχθρῶν τοὺς ἀφήνουν ἀσυγ-

κινήτους. Τὸ ἔδειξαν καὶ τελευταίως, τὸ 1940 καὶ 1941, καὶ θὰ τὸ δείξουν εἰς πᾶσαν περίστασιν. Μίαν κυρίως ἀρετὴν ἐκληρονόμησαν ἀπὸ τοὺς προγόνους, νὰ μὴ τρομάζον ἀπὸ τὰς ἀπειλάς, ἀλλὰ νὰ ὑπερασπίζονται τὴν τιμὴν τῆς Ἑλλάδος μέχρις ἐσχάτων.

Ἐκ τῶν κινδύνων τῆς ὑποταγῆς εἰς τὰ σχέδια τῶν ξενοκινήτων ἐσωτερικῶν ἐχθρῶν ἔσωσαν τὴν Πατρίδα τὸ 1945 καὶ 1949 ὁ ἐλληνικὸς στρατὸς καὶ λαὸς ὀδηγούμενοι ἀπὸ ἀξίους ἡγήτορας. Ἐκ τῶν κινδύνων ἐκ τῆς ἀναρχίας καὶ τοῦ ἐλλοχεύοντος κομμουνισμοῦ ἐπροστάτευσεν τὴν χώραν τὴν 21ην Ἀπριλίου 1967 ὁ ἐλληνικὸς στρατός, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ τὴν σταθερὰν ἐγγύησιν διὰ τὴν ἐλευθερίαν καὶ ἀνεξαρτησίαν τῆς Πατρίδος.
